

Ontwerpbegroting 2026

Gemeente Groningen

Embargo tot 3 oktober 11.00

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen presenteert een sluitende begroting 2026. Een sluitende begroting is een overzicht van de per programma gestelde doelen, activiteiten en bijbehorende financiën, waarbij de geschatte inkomsten en de geschatte uitgaven aan elkaar gelijk zijn. In de voorjaarsbrief is uw raad geïnformeerd over de stand van zaken en de opgaven. Deze zijn door het college integraal afgewogen. De opgenomen intensiveringen zijn per programma inzichtelijk gemaakt. In bijgevoegd raadsvoorstel wordt u gevraagd deze begroting vast te stellen.

Leeswijzer

Via deze interactieve oplegger brengen wij onze doelen en (extra) middelen per programma op hoofdlijnen in beeld. U ziet de verschillende onderwerpen die aan de orde komen links en onder in beeld. Door op een onderwerp te 'klikken' navigeert u door de begroting. Tot slot kunt u navigeren naar de volledige ontwerpbegroting 2026. Door op de knop te klikken wordt u verwezen naar het betreffende programma op de website.

Voorwoord

Voor u ligt het begrotingsvoorstel voor 2026. Het is meer dan een overzicht van cijfers: het is onze koers voor de toekomst van Groningen. Met deze begroting geven we uitvoering aan het coalitieakkoord 'Het begint in Groningen, voor wat echt van waarde is'. Het gaat over alles wat Groningen maakt tot wat het is: de mensen die hier leven, wonen, werken en samenkomen.

Een leefomgeving waarin mensen willen wonen, werken en verblijven is belangrijk. Dat betekent niet alleen investeren in fysieke infrastructuur zoals wonen, klimaatadaptatie en mobiliteit, maar ook in een sterke sociale basis. De bouw van nieuwe gebieden zoals Meerstad, Stadshavens en Suikerzijde gaat hand in hand met het versterken van sociale infrastructuur, zoals scholen, sportvoorzieningen en plekken om elkaar te ontmoeten. Dit doen we samen met inwoners, ondernemers en andere partners. Daarnaast blijven we aandacht en zorg houden voor mensen die, door moeilijke omstandigheden, hun thuis in de openbare ruimte hebben. Een integrale aanpak en preventie zijn hierbij essentieel.

Steeds meer mensen ervaren financiële druk en hebben moeite om rond te komen. In Groningen maken we gebruik van de maximale ruimte die het rijk ons biedt om vrijstelling te verlenen, zodat we zoveel mogelijk inwoners kunnen ondersteunen. Huishoudens die hiervoor in aanmerking komen krijgen vanaf 2024 volledige kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing. Vanaf 2026 geldt dit ook voor de rioolheffing en de onroerendzaakbelasting voor woningen en woonruimten. Ook leges voor gehandicaptenparkeerplaatsen, -kaarten en huwelijksleges worden volledig kwijtgescholden.

Klimaatverandering is voelbaar en zichtbaar. In Groningen pakken we dit aan door broeikasuitstoot te verminderen en onze leefomgeving toekomstbestendig te maken. We willen in 2035 CO₂-neutraal zijn, met energie volledig uit duurzame, liefst lokale bronnen. Dat vraagt om investeringen in het isoleren van woningen, de overstap naar duurzame energiebronnen en het terugdringen van CO₂-uitstoot. Daarom investeren we ook in de verduurzaming van ons eigen gemeentelijk wagenpark. Daarvoor trekken we de komende jaren extra geld uit, zodat we ook op dit punt onze doelen kunnen realiseren en koploper zijn.

Onze maatschappelijke opgaven vragen blijvend aandacht en inzet. Ook in de laatste begroting van deze raadsperiode zetten we vol in op wat écht van waarde is. Sociaal en groen: het welzijn en de waardigheid van mensen en dieren, de kwaliteit en leefbaarheid van onze openbare ruimte en bestaanszekerheid voor iedereen. Een gemeente waar iedereen zich thuis voelt. Daarom blijven we investeren in het versterken van kwetsbare wijken, duurzame woningbouw, groen en klimaat. Niet omdat het makkelijk is, maar omdat het moet.

Mirjam Wijnja
Wethouder Financiën

Financieel beeld

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

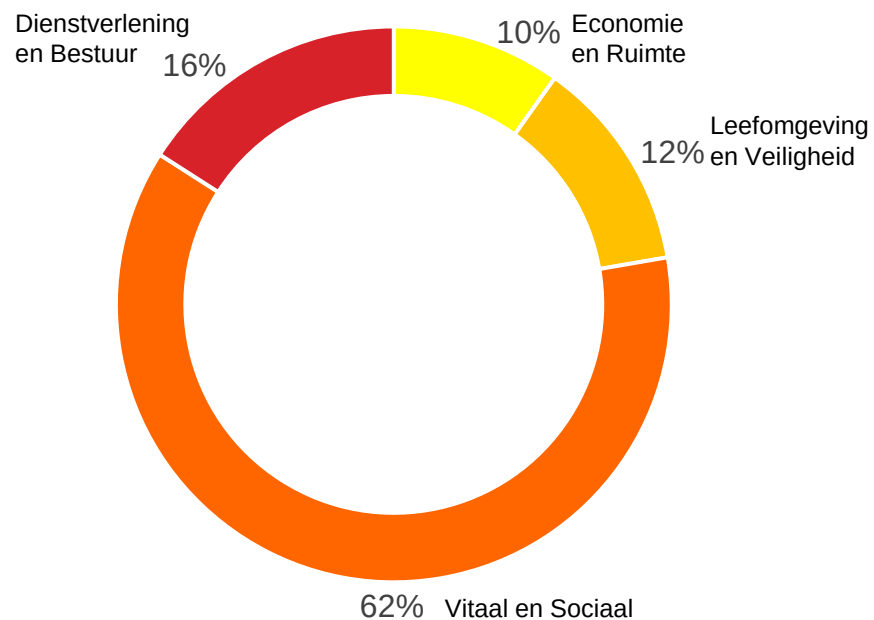
Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
**Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing**

Paragraaf 2
Klimaat

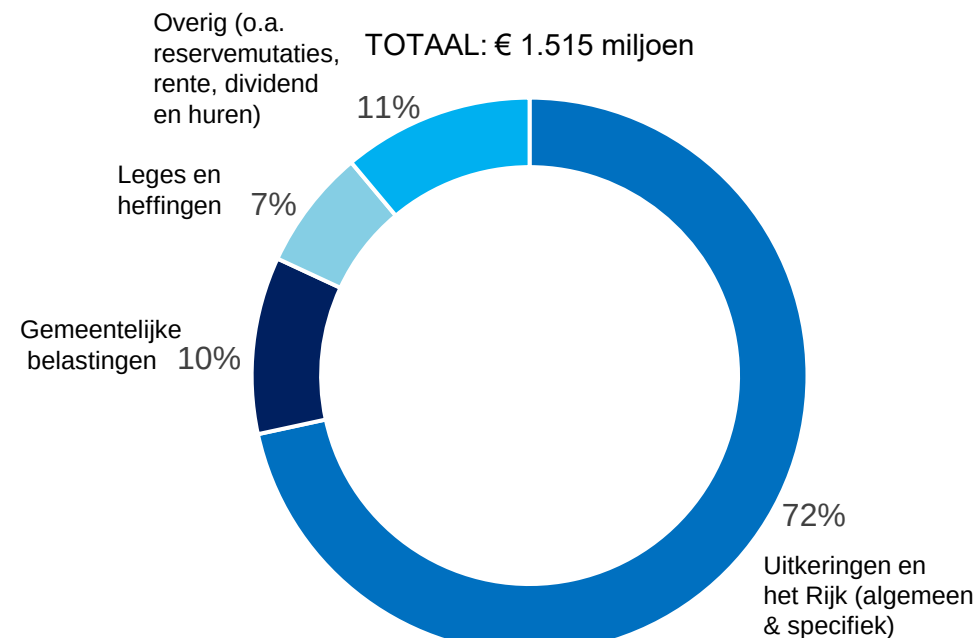
OVERZICHT TOTALE UITGAVEN

TOTAAL: € 1.515 miljoen

OVERZICHT TOTALE INKOMSTEN

TOTAAL: € 1.515 miljoen

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

De gemeente moet klaar zijn voor de toekomst. Daarom zorgen we voor economische groei die bijdraagt aan brede en eerlijke welvaart en genoeg goede woningen in al onze wijken en dorpen. Daarnaast blijven we investeren in onze mobiliteit, zodat de bereikbaarheid van onze gemeente en de regio gegarandeerd blijft. Een gezonde economie zorgt voor welvaart en welzijn van onze inwoners. Een sterke economie zorgt voor banen en inkomen. Het versterkt de bestaanszekerheid en zorgt ervoor dat niet alleen de huidige inwoners, maar ook toekomstige generaties prettig kunnen leven in onze gemeente.

De Economische Agenda van Nij Begun sluit sterk aan bij de gemeentelijke economische koers, met focus op duurzame groei, innovatie en een inclusieve arbeidsmarkt. Voor de periode 2026–2056 stelt het Rijk jaarlijks 100 miljoen euro beschikbaar, aangevuld met een eenmalige investering van 250 miljoen euro. Deze middelen bieden extra kansen om samen met regionale partners te investeren in onderwijs, digitalisering, sectorale ontwikkeling (zoals energie, gezondheid en vrijetijdseconomie) en het versterken van het vestigingsklimaat.

1.1 Economie en werkgelegenheid
Onze inzet op economische groei en

werkgelegenheid draagt bij aan groene en eerlijke brede welvaart voor al onze inwoners. Daarbij zijn gelijke kansen voor alle Groningers het uitgangspunt. Samen met onze stakeholders uit het onderwijs en bedrijfsleven, werken we aan een arbeidsmarkt met ruimte voor duurzame ontwikkeling van talent op alle niveaus.

Met onze Economische Agenda 2023-2026 spelen we in op de kansen die de grote maatschappelijke transities energie, gezondheid en digitalisering ons bieden. We streven naar een volledig circulaire economie in 2050 en investeren vanuit impact ondernemen in een meer inclusieve en duurzame economie. We willen binnen de grenzen blijven van wat onze planeet aankan én binnen de grenzen van wat maatschappelijk verantwoord is.

We werken aan de afstemming met de Economische Agenda Nij Begun, de Vrijetijdseconomie (VTE), campussen en herstructureren bedrijventerreinen. Onderdeel van de VTE wordt in 2026 ook de inzet op lokaal ondernemerschap. Daarnaast biedt het nieuwe vestigingskader handvatten voor vestiging, uitbreiding en verplaatsing van bedrijven binnen de beschikbare ruimte.

1.2 Mobiliteit
Met een stevig groeiende gemeente blijft het een

flinke uitdaging om de impact van het (auto)verkeer zoveel mogelijk in balans te houden. Samen met het terugdringen van de CO₂-uitstoot in het kader van onze klimaatdoelstellingen vraagt dit om een transitie naar minder ruimte innemende en emissievrije mobiliteit. Het speelveld rond mobiliteit verandert de komende tijd hierdoor flink. Het belangrijkste uitgangspunt van onze Mobiliteitsvisie is een zorgvuldig gebruik van de openbare ruimte. Dit houdt in dat we zoveel mogelijk verplaatsingen stimuleren die zo min mogelijk ruimte innemen in de openbare ruimte, zoals lopen, fietsen en het openbaar vervoer.

In 2026 worden de plannen in het kader van Groningen Spoorzone voor een groot deel afgerond en beginnen we met de Insnijding van het Emmaviaduct. Om door te gaan met de ‘minder hinder’-aanpak van Groningen Bereikbaar, wordt per 1 januari 2026 een nieuwe bestuursovereenkomst van kracht.

1.3 Wonen

De krapte op de woningmarkt is ook in de gemeente Groningen een grote uitdaging. Daarom blijven we investeren in goede, betaalbare en duurzame woningen. Ons woonbeleid richt zich enerzijds op het ontwikkelen van nieuwe woningen en anderzijds op het verbeteren van de woonomgeving in bestaande wijken en dorpen. Ons uitgangspunt is om iedereen die in onze gemeente wil (blijven) wonen een prettige

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

plek te bieden. In 2026 wordt volop ingezet op de (door)ontwikkeling van de locaties Suikerzijde, De Nieuwe Held, Stadshavens, Reitdiepswaard, De Eems en Meerstad. Ook op andere plekken in onze wijken en dorpen worden woningen toegevoegd en verbeterd. Hierbij wordt de balans gezocht tussen woningen in het sociale, midden en hogere segment.

Regulering, toezicht en handhaving

Vanwege de druk op de woningmarkt is regulering door middel van wet- en regelgeving van belang. Met de invoering van de Wet goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur versterken we de regulering en het toezicht op de huurmarkt. We zetten in op het aanpakken van ongewenst verhuurgedrag en huurprijbscherming in het gereguleerde segment. Daarnaast houden we toezicht en handhaven we het woninggebruik van de bestaande woningvoorraad op basis van de Huisvestingsverordening. Dit zorgt ervoor dat het woningaanbod beschikbaar en betaalbaar blijft voor de diverse doelgroepen.

Netcongestie

Netcongestie heeft een brede maatschappelijk impact op de energietransitie. Het belemmert de verduurzamings-, uitbreidings- en ontwikkelmogelijkheden voor ons allen.

Netbeheerders zetten alles op alles om het elektriciteitsnet te verzwaren. We werken in deze netverzwaringsoperatie intensief samen met de netbeheerders om de verzwaring zo spoedig mogelijk te realiseren. Totdat die verzwaring gerealiseerd is, hebben we te maken met netcongestie. Waar mogelijk zoeken we alternatieven om woningbouw, bedrijvigheid, onderwijsvoorzieningen en maatschappelijke initiatieven toch mogelijk te maken. We focussen op netcongestiemanagement: het verminderen van piekbelasting op het net. Denk aan andere contracten die bedrijven belonen om de hoeveelheid en de momenten van leveren en afnemen van elektriciteit zo aan te passen dat het net minder wordt belast. We willen netbewuster bouwen. Dat is bouwen op manieren die minder beslag leggen op de transportcapaciteit van het elektriciteitsnet, zoals huizen die nauwelijks energie meer nodig hebben.

Daarnaast blijven we lobby voeren bij de verschillende stakeholders om netcongestie in ons gebied zo snel mogelijk op te lossen.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

Financiële toelichting

<i>(bedragen x € 1 duizend, incl. reservemutaties)</i>	Rekening 2024	Actuele begroting 2025	Primitieve begroting 2026
Baten	95.647	73.836	84.469
Lasten	146.696	141.078	149.010
Totaal Programma 1 Economie en Ruimte	- 51.049	- 67.242	- 64.541

Intensiveringen 2026

(bedragen x € 1 duizend)

Verwijderen wegenfundering Warmtestad	450
Handhaving op het water	146
Huisvesting onderwijs en cultuur in Camera-bioscoop	100
Veilig en gezond werken (arbeidsomstandighedenwet)	150
Verlichting	290
Tijdelijke invulling Casinolocatie	600
Reserve Mobiliteitsfonds	4.000
Toezichthouder BAG meldingen	50
Cofinanciering Volkshuisvestingsfonds	490

(bedragen x € 1 duizend)

Organisatiekosten Energiebedrijf Groningen	201
Totaal programma Economie en Ruimte	6.477

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

De leefomgeving van onze inwoners is een belangrijk speerpunt. Dit houdt in dat we aangename, geborgen en veilige wijken en dorpen creëren. Vanzelfsprekend speelt de klimaatverandering hierin een grote rol. Dit zorgt er namelijk voor dat de wereld om ons heen verandert en leefgebieden van zowel, mens, dier als natuur aangetast worden.

In 2050 is de gemeente Groningen klimaatbestendig. Dat betekent dat de gevolgen van hittestress en wateroverlast zoveel als mogelijk worden beperkt, maar dat onze inwoners ook weerbaar zijn tegen deze gevolgen. De openbare ruimte speelt een grote rol in de leefomgeving van onze inwoners. Het organiseren van lokale veiligheid is complex. Onze missie om een aantrekkelijk en leefbaar Groningen te realiseren, kunnen we alleen samen met inwoners, politie, handhavers jongerenwerkers en vele andere partijen realiseren. Daarnaast focussen we ons op een goede balans tussen preventie en repressie. Bij de herinrichting van de openbare ruimte werken we samen met inwoners om straten leefbaar, aantrekkelijk en veilig te maken. Hiervoor gebruiken we de Ontwerpleidraad.

2.1 Leefomgeving

De groeiende stad zet de fysieke ruimte onder druk, zowel boven als ondergronds. Om ruimte te bieden aan noodzakelijke transitie zoals vergroening,

energievoorziening en infrastructuur, in samenwerking met onder andere nutsbedrijven, werken we aan een visie op de ondergrond.

Om in 2030 afvalvrij te zijn en in 2035 circulair, richten we ons beleid in 2026 op verschillende thema's, waaronder: klimaatadaptatie, biodiversiteit, voedsel, uitstraling, sociale veiligheid, gezondheid, inclusiviteit, betrokkenheid en co2-reductie.

De afname van biodiversiteit kent verschillende oorzaken en is al decennia gaande. Zonder ingrijpen zal de biodiversiteit verder afnemen. Binnen onze eigen invloedssfeer, versterken we de biodiversiteit in zowel het landelijk als het stedelijk gebied. Om te zorgen dat onze leefomgeving gezond en veilig blijft, werken we met regionale partners aan de verbetering en het behoud van de drinkwatervoorziening en gemeentelijk beleid over geur.

Eiwittransitie

Met de Routekaart Voedsel- en Eiwittransitie werken we o.a. aan korte-ketenvoorzieningen, humane voedselproductie op akkergronden, voedselhubs, voedseleducatie en meer ruimte voor voedselproductie in het stedelijk gebied. Daarnaast werken we via een uitvoeringsagenda aan toekomstbestendige landbouw, zoals aangekondigd in de Agenda Landelijk Gebied.

Dieren

In 2026 gaan we door met de uitvoering van het vastgestelde Handboek mens-dierrelaties, waarmee we bewoners en medewerkers informeren over verschillende in het wild levende diersoorten en preventieve maatregelen die kunnen worden genomen om ervaren hinder tegen te gaan. Indien er als allerlaatste keus toch bestrijding moet plaatsvinden geeft het handboek richtlijnen hoe dit zo diervriendelijk mogelijk wordt uitgevoerd. Daarnaast geven we via mediacampagnes voorlichting om bewustwording over dieren te vergroten.

Stadsbeheer

Voor onze openbare ruimte hebben we een nieuwe beheerstrategie ontwikkeld, waarmee we een kanteling maken van beeldgestuurd beheer naar waardengestuurd beheer. Met de nota Sturen op Waarden IN Groningen (SWING) hebben we het waardengestuurd beheer officieel vastgelegd. In 2026 gaan we de onderdelen van deze nieuwe beheerstrategie verder uitwerken en implementeren. In 2026 leggen we aan uw raad het nieuwe afvalbeleid voor waarmee we dichterbij bij onze doelstelling van afvalvrije gemeente kunnen komen. Daarin zullen we ook de adviezen van het burgerberaad meenemen.

2.2 Veiligheid

Een goede balans tussen preventie, zorg en repressie, dat is de kern van ons Veiligheidsbeleid. Dit doen we samen met onze inwoners, bedrijven, samenwerkingspartners en medeoverheden. We investeren in een veilig uitgaansklimaat en in de integrale aanpak Gele Loper. Hier zoeken wij nadrukkelijk samenwerking met inwoners, bedrijven en samenwerkingspartners.

De veranderende dynamiek en het soms zwaardere karakter van openbare orde-verstoringen maken een effectieve samenwerking met onze partners noodzakelijk, zodat we hier gezamenlijk adequaat op kunnen inspelen. We richten ons op verschillende, soms kwetsbare, doelgroepen met het Actieplan Onbegrepen Gedrag.

Door de aanhoudende woningcrisis en het strengere asielbeleid zien we de druk op de maatschappelijke opvang toenemen. We onderzoeken samen met onze netwerkpartners voor maatschappelijke opvang actief naar mogelijkheden de uitstroom te bevorderen. Hierover leest u meer in deelprogramma 3.3.

In Groningse wijken zijn inmiddels goede resultaten behaald met de stratenaanpak. Deze stratenaanpak ontwikkelen wij in 2026 door, zodat we een veilige leef- en werkomgeving creëren. Wij zijn zichtbaar en

preventief aanwezig: we bieden hulp en grijpen in indien nodig. De afgelopen jaren hebben we met het Programma Grip op Onbegrip een aantal projecten succesvol neergezet en daar gaan we in 2026 mee door. We zien een risico in het bestendigen van de projecten en werkwijze doordat de gelden slechts tot 2027 beschikbaar zijn.

Digitale veiligheid krijgt een steeds grotere rol. We ontwikkelen een aanpak om Groningen digitaal bewuster, weerbaarder en veerkrachtiger te maken ten tijde van cybercriminaliteit en – crisis.

Na het leggen van de basis voor de aanpak van ondermijning, verstevigen we onze inzet op de thema's vastgoed, drugshandel- en productie, mensenhandel en zorg. De herijking uitvoeringsplan aanpak Ondermijning geeft een compleet overzicht van onze inspanningen weer om ondermijnende praktijken in de gemeente te voorkomen.

Afgelopen jaar is het wetsvoorstel voor het vuurwerkverbod aangenomen; dit verbod zal naar verwachting gelden vanaf de jaarwisseling 2026/2027. We verwachten in 2026 meer helderheid over de kaders, daar bereiden we ons op voor.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

Financiële toelichting

<i>(bedragen x € 1 duizend, incl. reservemutaties)</i>	Rekening 2024	Actuele begroting 2025	Primitieve begroting 2026
Baten	94.986	85.311	88.657
Lasten	181.842	179.370	188.709
Totaal Programma 2 Leefomgeving en Veiligheid	- 86.856	- 94.059	- 100.053

Intensiveringen 2026

(bedragen x € 1 duizend)

Consignatievergoeding gladheidbestrijding	304
Ontwikkelen geurbeleid	50
Voedsel- en eiwittransitie landelijk gebied	651
Emissieloos wagenpark	172
Aanpak misstanden vastgoedsector (pandenbrigade)	126
Incidentele inzet vastgoedsector	602
Implementatie en uitvoering Integrale Aanpak Gele Loper	1.055
Verplaatsingseffecten	150
Veilig uitgaan	590

(bedragen x € 1 duizend)

Woonoverlast coördinator	100
Totaal programma Leefomgeving en Veiligheid	3.800

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

In dit programma werken we langs twee lijnen aan het verbeteren van de leefkwaliteit van onze inwoners. We faciliteren de randvoorwaarden voor een (betaalbare) sociale infrastructuur en werken tegelijkertijd aan onze integrale wijkaanpak.

We zien dat de groei van onze gemeente niet gelijk verloopt met de groei in middelen die nodig zijn voor een stevige sociale basis. De gemeente groeit met nieuwe gebiedsontwikkelingsprojecten als Meerstad, Stadshavens en Suikerzijde. We zorgen ervoor dat de bouw van deze wijken hand in hand gaat met de bouw van een sociale infrastructuur en sociale voorzieningen. In de programma's Gro Up en Masterplan Sportvoorzieningen wordt daarnaast rekening gehouden met deze uitbreiding van scholen, gymzalen en sportruimte. De Sociale Agenda van Nij Begun biedt de ruimte om meerjarig te investeren in die gebieden van onze gemeente waar dit het hardst nodig en gewenst is.

3.1 Werk en inkomen

Om iedereen zoveel mogelijk sociaal en vitaal te laten ontwikkelen streven we in het deelprogramma Werk en Inkomen naar een brede welvaart voor alle inwoners van de gemeente Groningen, waarbij we voldoende bestaanszekerheid bieden en iedereen gelijke

kansen krijgt om mee te doen. We vinden het van groot belang dat eenieder een goede kwaliteit van leven heeft en geluk ervaart.

Met het Uitvoeringsprogramma Brede aanpak armoede en schulden bieden we onze inwoners een duurzaam perspectief op bestaanszekerheid. Met het Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening voorkomen we schulden en bieden we hulp aan inwoners door zelfredzaamheid te versterken en schulden op te lossen of terugvallen te voorkomen.

Vanaf 1 januari 2026 treedt de Participatiewet in Balans in werking. De wet bestaat uit ruim 20 maatregelen die de komende twee jaar gefaseerd worden ingevoerd. We ondersteunen inwoners richting werk of richting deelname aan het maatschappelijk leven op een andere manier. Mensen die niet op de reguliere arbeidsmarkt terecht kunnen, helpen we via de Basisbaan. Inwoners komen hiervoor in aanmerking als ze meer ondersteuning nodig hebben. Daarom streven we naar 215 basisbanen in 2026. Op de lange termijn houden we vast aan 250 basisbanen. Ten aanzien van het Werk en Ontwikkelprogramma onderzoeken we welke succesvolle onderdelen we kunnen voortzetten.

We blijven *iederz* doorontwikkelen naar een sociaal

ontwikkelbedrijf. Via Werk in Zicht blijven we inwoners met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt een stap vooruit te helpen.

3.2 Onderwijs

Wij vinden het van groot belang dat kinderen en jongeren optimale kansen geboden worden om op een positieve wijze op te groeien. We voeren nieuwe beleidsmaatregelen in om het bereik in de voorschoolse educatie verder te laten stijgen, we zijn met een kennisnetwerk gestart om de expertise binnen de voor- en voegschoolse voorzieningen verder te vergroten en we werken aan de implementatie van de pilot “Inzet 3^e pedagogisch medewerker” in de noordelijke wijken. Ook werken we aan een verdere verdieping en verankering van de bestaande verlengde schooldag, en wordt er op enkele nieuwe locaties met de verlengde schooldag gestart.

Geletterdheid is en blijft een belangrijk thema. We starten met de uitvoering van het Gronings leesplan ‘Lezen is Goud!’. Het plan zet niet alleen in op leesvaardigheid, maar ook op digitale geletterdheid, waaronder informatievaardigheden en mediawijsheid.

Deze vaardigheden zijn belangrijk om (door) te kunnen leren en goed te kunnen functioneren in de huidige maatschappij.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

In 2026 doen we mee aan het certificeringstraject voor Taalhuizen om de kwaliteit verder te verbeteren. Nieuw is de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid (GGG) om de cyclus van beperkte basisvaardigheden te doorbreken. Met de manifestatie scholenbouw willen we een extra impuls geven aan ons meerjaren Scholenplan Gro Up. Met de invoering Wet Van School naar Duurzaam Werk wordt per 1 januari 2026 de doelgroep van het Doorstroompunt uitgebreid tot 27 jaar (was 23).

3.3 Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit

In dit diverse en omvangrijke deelprogramma werken we aan het versterken van de lokale sociale basis voor al onze inwoners. We vinden het belangrijk dat iedereen kan meekomen in onze samenleving. Waar nodig wordt zorg en ondersteuning ingezet, die aanvullend is op de eigen kracht en mogelijkheden van onze inwoners. Deze hebben een preventief karakter en staan in het teken van het voorkomen van escalaties. Indien hiervan toch sprake is, geven we zorgvuldig uitvoering aan onze wettelijke taken zoals opgenomen in de Wmo en Jeugdwet. Ondersteuning op maat is daarin leidend. We vinden het belangrijk dat al onze inwoners een menswaardig bestaan kunnen leven. In 2026 voeren we daarom het beleid en de actielijnen uit de nota 'De sociale basis, voor elkaar' 2023-2026 uit en werken we aan een vervolg.

Gezondheidszorg

De gezondheidszorg en GGZ worden steeds duurder en wachtlijsten worden langer. Een omslag in denken van ziekte en zorg naar gedrag en gezondheid is noodzakelijk. Het Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) lopen na 2026 af. Momenteel wordt gewerkt aan een Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) om deze akkoorden op te volgen.

Jeugd

Kinderen hebben recht op een fijne kindertijd. We voelen de plicht kinderen en gezinnen zo goed mogelijk te ondersteunen. Vanuit een eigen meerjarenagenda die, waar nodig, is afgestemd op landelijke akkoorden zoals Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming, hebben we een koers uitgezet met als leidende principes: gewoon *doen*, gewoon *eenvoudig*, gewoon *thuis/dichtbij* en *veilig*. Dit doen we door samen met kinderen, ouders en aanbieders te werken aan het verbeteren van de ondersteuning aan gezinnen.

Diversiteit

Het thema diversiteit staat zowel internationaal- als nationaal onder druk. Zo zien we dat de sociale acceptatie van de LHBTIQ+ gemeenschap op sommige plekken in de wereld afneemt en de weerstand tegen migranten toeneemt. In Groningen vinden we het

onverminderd belangrijk dat iedereen kan meedoen ongeacht etniciteit, religie, gender of seksuele geaardheid. Sociale acceptatie en veiligheid zijn hierbij belangrijke elementen. Evenals de aandacht voor (de doorwerking van) het slavernijverleden. In 2026 staan deze onderwerpen weer hoog op de maatschappelijke agenda.

Maatschappelijke ondersteuning

Bij het nastreven van onze doelen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning werken we nauw samen met WIJ Groningen en met de door ons gecontracteerde zorgaanbieders. Volgens planning sluiten we in 2026 een nieuwe overeenkomst af voor het gebiedsondersteunend netwerk (GON = dagbesteding, individuele begeleiding en kortdurend verblijf) en voor het collectief vervoer.

Beschermd wonen

Om de transformatieopgave 'van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis' verder te brengen wordt al langere tijd in regionaal verband samengewerkt. Zo realiseren we voldoende en passend aanbod voor inwoners die Beschermd Wonen nodig hebben, en investeren we daarnaast in preventieve lokale voorzieningen zodat specialistisch Beschermd Wonen eventueel voorkomen kan worden. In navolging van de motie 'Voor iedereen een plek in de buurt' blijven we in 2026 actief en pragmatisch zoeken naar manieren om

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
**Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing**

Paragraaf 2
Klimaat

statushouders op een menswaardige en effectieve manier te huisvesten in Groningen. We zullen de huidige werkwijze en inzet in kaart brengen en verkennen welke alternatieve (tijdelijke) woonoplossingen mogelijk en wenselijk zijn.

Maatschappelijke opvang

Iedereen verdient een plek om thuis te komen. Een dak boven je hoofd is de basis voor een veilig, stabiel en menswaardig bestaan. Toch groeit het aantal dak- en thuisloze mensen – zowel in Groningen als in de rest van het land. Dat vraagt om actie. Onze samenleving verandert snel: bestaanszekerheid staat onder druk, sociale verbanden brokkelen af en een betaalbare woning is voor steeds meer mensen onbereikbaar. Dakloosheid is dan ook geen individueel probleem, maar een symptoom van een samenleving waarin mensen uit beeld raken. Juist nu is saamhorigheid belangrijk: omzien naar elkaar, ruimte maken voor kwetsbaarheid en samen werken aan oplossingen.

Vanuit het Landelijk Actieprogramma Dakloosheid 'Iedereen een thuis' is alle inzet gericht op het zo kort mogelijk verblijven in de maatschappelijke opvang en het waar mogelijk voorkomen. We werken volgens het principe 'wonen eerst'. In ons Gronings Actieplan Dakloosheid staat omschreven hoe wij lokaal werken aan het terugdringen en voorkomen van dakloosheid.

We investeren in bestaanszekerheid en preventie, versterken de uitvoeringspraktijk, zetten ervaringskennis in en vergroten de aandacht voor bijzondere aandachtsgroepen. Hier gaan we in 2026 mee verder en zetten daarbij gericht plussen om op een integrale wijze dit breed maatschappelijk probleem te bestrijden. Kortom, we blijven plekken creëren om dakloze inwoners op te vangen en de doorstroom van de maatschappelijke opvang zoveel mogelijk te bevorderen. We verruimen en intensiveren onze zorg en aandacht voor deze doelgroep. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de concrete ontwikkelingen die plaatsvinden in het kader van de winterregeling en de daarbij behorende winternoodopvang. Maar ook de realisatie van een Skaeve Huse en recentelijk de ingebruikname van de Trompsingel zijn hiervan voorbeelden.

Samen met onze partners gaan we hierin het verschil maken. Soms kost het tijd en geduld om iemands vertrouwen te winnen of een duurzame oplossing te vinden. Maar we geloven in deze gezamenlijke aanpak. Dakloosheid vraagt om realisme, vasthoudendheid en maatwerk. We werken vanuit de behoeften van mensen, niet vanuit regels. Ook als het lastig is, blijven we zoeken naar oplossingen. De menselijke maat staat altijd centraal. Een samenleving zonder dakloosheid vraagt om samenwerking, blijven luisteren en doorzettingsvermogen. Zo werken we aan het

realiseren van onze ambitie om te bouwen aan een Groningen waarin niemand op straat hoeft te leven.

Zorg en Veiligheid

Wij gunnen iedereen een menswaardig bestaan. Dat lukt ons goed voor een groot deel van onze inwoners. De druk op het snijvlak van zorg en veiligheid neemt toe, mede door een groeiende groep mensen die in kwetsbare omstandigheden leven. De beschikbaarheid van toegankelijke, betaalbare en toekomstbestendige zorg staat onder druk. Er zijn minder gespecialiseerde bedden beschikbaar en passende huisvesting is lastig te realiseren. Hierdoor ontvangen steeds meer mensen niet de ondersteuning die zij nodig hebben. Tegelijkertijd verhardt en individualiseert de samenleving, wat het begrip voor kwetsbaarheid vermindert. De vergrijzing en toename van mensen met dementie vergroten de druk op de zorg verder.

Lokaal zetten wij in op domeinoverstijgende samenwerking tussen zorg, wonen, veiligheid en maatschappelijke ondersteuning. Wij hebben daarbij nadrukkelijk aandacht voor maatschappelijke thema's zoals geweld tegen vrouwen, femicide, seksueel misbruik, stigmatisering van doelgroepen en het groeiende gevoel van onveiligheid.

In 2026 werken wij verder aan de actieplannen Onbegrepen Gedrag en Aanpak

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
**Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing**

Paragraaf 2
Klimaat

Dakloosheid, om te voorkomen dat inwoners zonder passende hulp blijven. Waar dat dreigt te gebeuren, bieden wij ondersteuning die zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig is.

Daarnaast zetten wij in op de aanpak mensenhandel, huiselijk geweld, kindermishandeling, jeugd en veiligheid, en voor-, door- en nazorg bij detentie. Ons prostitutiebeleid wordt in 2026 herijkt in samenwerking met netwerkpartners en sekswerkers. Wij hebben kwetsbare jongeren in beeld en werken samen met o.a. straatcoaches om problematiek vroegtijdig te voorkomen.

Wij werken aan een Groningse zorgfraudeaanpak. Een actieplan aanpak zorgfraude maakt hier onderdeel van uit. Het beleidskader van de toezichthouder Wmo en Jeugdwet van de gemeente Groningen is reeds herijkt; in 2026 werken we de daarin opgenomen ambities, ook ter voorkoming van onrechtmatige besteding van zorgmiddelen, verder uit.

Wonen en Zorg

We zien een toename van het aantal inwoners binnen onze gemeente dat is aangewezen op wonen met zorg. Dit als gevolg van de (dubbele) vergrijzing en de beweging naar extramuralisering van zorg. Vanuit wonen en zorg wordt ingezet op een aantal

woonzorgopgaven voor deze inwoners.

Dit doen we aan de hand van de tweede fase (2025-2027) uit het Uitvoeringsprogramma Wonen, Samenleving en Zorg 2023 - 2030 (Wonen mag voor niemand (een) zorg zijn).

In 2026 zetten we verder in op de realisatie van geclusterde woonvormen voor ouderen, waaronder woonleefconcepten met community care.

Versterken en vernieuwen

In de gemeente Groningen merken inwoners de gevolgen van aardbevingen. Het is belangrijk dat onze dorpen een gezonde en veilige toekomst tegemoet gaan. Daar zetten we ons voor in. Het gaat niet alleen om versterking en herstel. De gemeente investeert ook flink in dorpsvernieuwing en verduurzaming, bijvoorbeeld via het Programmaplan Bloeiend Perspectief 2030 met als doel het verbeteren van het landschap en de leefbaarheid in Ten Boer.

Nieuwkomers

De gemeente toont zich solidair met mensen die hun land hebben moeten ontvluchten. In het kader van de regionale bestuursovereenkomst verzorgen wij de opvang van Oekraïense ontheemden en asielzoekers. Wij werken toe naar structurele opvanglocaties met in totaal 960 opvangplaatsen

voor asielzoekers, in lijn met de Spreidingswet. Daarbij streven wij naar participatie vanaf dag één, zodat asielzoekers en statushouders een stevige basis krijgen om zelfstandig en volwaardig deel te nemen aan de maatschappij. Dit draagt bij aan een inclusieve samenleving en bevordert de wederkerigheid tussen nieuwkomers en gevestigde inwoners.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
**Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing**

Paragraaf 2
Klimaat

3.4 Sport en bewegen

We vinden dat iedere Groninger gelijke kansen verdient om de kracht van sport en bewegen te ervaren. Het ontwikkelen van sportief kapitaal op jonge leeftijd en het versterken van dit kapitaal zijn noodzakelijk om een leven lang sporten en bewegen mogelijk te maken. Een goede sportinfrastructuur is daarbij een belangrijke voorwaarde. Dit doen we aan de hand van twee belangrijke programma's. Allereerst voeren we de Uitvoeringsagenda Masterplan Sportvoorzieningen 2037 uit. In deze agenda staat de stapsgewijze vernieuwing, verbetering, uitbreiding en verduurzaming van sportvoorzieningen in de gemeente centraal. Naast de fysieke aanpak starten we in 2026 met een nieuwe beleidsperiode via het Meerjarenprogramma Sport & Bewegen 2026-2030. Dit programma is gericht op sport, spelen, bewegen en ontmoeten en focust zich meer op sportstimulering en ondersteuning van het (bestaande) sportlandschap.

3.5 Cultuur en evenementen

Cultuur

We zijn vorig jaar gestart met de uitvoering van de cultuurnota 'Cultuur maakt gelukkig' waarmee we blijven inzetten op een breed bereik zodat veel inwoners zich herkennen in het aanbod. In 2026 staan een aantal fysieke ontwikkelingen centraal, waarvan de nieuwbouw van VRIJDAG er één is.

Naar verwachting wordt het nieuwe kunstencentrum halverwege 2026 opgeleverd. Ook wordt het onderzoek naar de impact van het programma Open Studio, waarbij jongeren in verschillende wijken aan de slag gaan met kunst en cultuur, opgeleverd.

Omdat wij zien dat culturele instellingen nog steeds financiële uitdagingen hebben, zetten wij extra in op het bevorderen van een goede bedrijfsvoering van de instellingen. In 2026 starten we gezamenlijk met de provincie met een aanpak om de bedrijfsmatige gezondheid te versterken. We doen dit door middel van het programma 'Een vitaal Gronings Cultuurveld'.

Vanaf medio 2026 treedt de nieuwe zorgplicht voor bibliotheken in werking. Om hier goed op in te spelen werken wij in de overgangsjaren 2025-2026 aan een integrale bibliotheekvisie, waarbij verschillende beleidsterreinen in samenwerking met het Forum en andere stakeholders verdere invulling geven aan de maatschappelijke taken van onze bibliotheken.

Evenementen

Groningen bruist met jaarlijks zo'n 500 (buiten)evenementen in wijken en dorpen. Ze zorgen voor levendigheid, ontmoeting en

verbinding tussen inwoners en bezoekers. Evenementen dragen bij aan onze maatschappelijke en economische doelen: ze zijn motor voor duurzame innovatie, versterken sociale cohesie en maken de gemeente aantrekkelijk voor iedereen.

De afgelopen jaren hebben we met trots gewerkt aan onze vier ambities: het vergroten van de maatschappelijke waarde van evenementen, het vinden van een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid, het organiseren van evenementen voor iedereen en het verduurzamen van de sector. In 2026 bouwen we hier vol enthousiasme op voort.

We zetten daarbij in op een betere spreiding van evenementen in tijd en plaats, zodat kansen en effecten evenwichtiger verdeeld zijn over de hele gemeente. Ook werken we verder aan het benutten en ontwikkelen van beschikbare én tijdelijke locaties, waarbij zorgvuldige afwegingen en gezamenlijke inzet essentieel blijven. Zo houden we ruimte voor vernieuwing, inclusiviteit en duurzaamheid en blijft Groningen dé toonaangevende evenementengemeente die inspireert, verbindt en bruist.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

Financiële toelichting

<i>(bedragen x € 1 duizend, incl. reservemutaties)</i>	Rekening 2024	Actuele begroting 2025	Primitieve begroting 2026
Baten	315.747	329.484	317.974
Lasten	865.108	893.932	935.768
Totaal Programma 3 Vitaal en Sociaal	- 549.361	- 564.448	- 617.794

Intensiveringen 2026

<i>(bedragen x € 1 duizend)</i>	
Wet Kinderopvang	320
Bijzondere Bijstand	-200
Studietoeslag	1.539
Ontzorgen statushouders	306
Hoge instroom statushouders	1.141
Frictiekosten loonkostensubsidies	-310
Vervanging sleutelfunctionarissen	138
Vervanging sleutelfunctionarissen – beveiliging	110
Afschaffing compensatie transitievergoeding WSW, detachering en nieuw beschut	197

(bedragen x € 1 duizend)

Meerjarenbegroting - Nominale compensatie	765
Schuldhelpverlening	646
Rijksmiddelen armoede en schulden (enveloppe)	444
Borgen werkprogramma	1.050
Basisbanen	-460
Route Arbeid+	350
Uitname DU Jeugd - Grote Steden Beleid	554
Actualisatie meerjarenraming zorgkosten WMO	600
Zorgkosten Jeugd	5.300
Accommodatiebeleid Pilot Beheer Haren en Ten Boer	82
Tekort meerjarenbegroting accommodatiebeleid	155
Passende woon-zorg oplossingen	1.050
Actieplan mentale gezondheid jongeren	120
Opvang ongedocumenteerden	3.506
Wijkcentrum de Schakel Oosterhoogebrug (plankosten)	200
Jaarlijkse herdenking NL-Indië en Ketikoti	80
Veilig Thuis Groningen	132
Herstelplan Jeugdbescherming Noord	522

Vervolg volgende pagina

Vervolg

Intensiveringen 2026

(bedragen x € 1 duizend)

Verstevigen sociale pijler in Gele Loper	330
Sportzaal De Groenewei	50
Personeel Sport050	297
Masterplan sportvoorzieningen (SIA)	292
Verschuiving van flexibel naar vast personeel	150
Cultuurprogramma Niemeyer	250
Instandhouding Oosterpoort (SIA)	530
Totaal programma Vitaal en Sociaal	20.236

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

In dit programma staat de dienstverlening aan onze inwoners en de ondersteuning van het bestuur en de organisatie centraal. Daarnaast verantwoorden we de algemene inkomsten zoals het gemeentefonds en belastingen, evenals de baten en de lasten van de bedrijfsvoering.

4.1 Dienstverlening

Wij stellen onze inwoners en ondernemers centraal en richten onze dienstverlening consequent in vanuit hun perspectief. Of het nu gaat om het digitaal of fysiek aanvragen van producten en diensten, de menselijke maat staat altijd voorop: wij zijn één herkenbare gemeente die met één stem communiceert. Om dit te waarborgen, zorgen wij ervoor dat onze dienstverlening bereikbaar en toegankelijk is via meerdere kanalen, waarbij inwoners en ondernemers zelf bepalen hoe en wanneer zij contact wensen. Al onze kanalen, zowel digitaal als fysiek, sluiten op elkaar aan.

We investeren in een toekomstbestendig, gestandaardiseerd dienstverleningslandschap met actieve betrokkenheid van inwoners via klantreizen en innovatieve IT-oplossingen. Verder anticiperen wij proactief op piekmomenten in de vraag, zoals bij de aanvraag en verstrekking van officiële documenten. We ondersteunen onze medewerkers, als eerste aanspreekpunt voor inwoners en ondernemers, continu in hun professionele ontwikkeling en kennisvergroting. Tot slot meten wij

regelmatig de waardering van onze inwoners en ondernemers voor de gemeentelijke dienstverlening, zodat hun behoeften en verwachtingen continu leidend zijn bij de verdere doorontwikkeling en optimalisatie daarvan.

4.2 Bedrijfsvoering als basis voor de organisatie

Om de doelen uit het coalitieakkoord te verwezenlijken is uitvoeringskracht nodig. Menselijk en financieel kapitaal dat effectief en efficiënt wordt ingezet om te werken aan de opgaven waar we voor staan. Om dit te kunnen organiseren is een goede bedrijfsvoering noodzakelijk. Net als de samenleving is de gemeente continu in ontwikkeling. Technologische veranderingen gaan snel en hebben rechtstreeks gevolgen voor doelen en uitvoering. Maar ook maatschappelijke ontwikkelingen en een veranderende arbeidsmarkt zijn van invloed op de bedrijfsvoering.

De bedrijfsvoering ontwikkelen we mee in deze dynamische omgeving om te kunnen blijven werken aan de opgaven waar we voor staan, aan een betrouwbare dienstverlening en aan een diverse, inclusieve en veilige werkomgeving.

Programma Samen in Ontwikkeling

De concerndirectie heeft een meerjarig programma opgezet om de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport Organisatieontwikkeling (juli '24) te vertalen naar wat er

nodig is om (toekomstige) uitdagingen aan te kunnen. Het programma is geen doel op zich, maar draagt bij aan het realiseren van het coalitieakkoord en de organisatievisie van de gemeente Groningen, vanuit de pijlers strategie, organisatie, cultuur en mensen. We werken onder andere aan een duidelijke en gemeenschappelijke koers, integraal samenwerken, gebiedsgericht werken, leren en ontwikkelen en meer denken en doen vanuit het geheel. Het programma Samen in Ontwikkeling is het concernbrede organisatieontwikkelingsprogramma van de ambtelijke organisatie.

4.3 Europese subsidies

De gemeente Groningen is succesvol in Europese fondsenvererving en deelname aan Europese projecten. Het samenwerken in Europa is voor de gemeente en de regio belangrijk. Door Europese samenwerkingsprojecten werken we aan het realiseren van onze gemeentelijke doelen en tegelijkertijd ook aan oplossingen die internationaal van belang zijn.

We hebben een sterk netwerk in Europa opgebouwd ten aanzien van de beleidsterreinen energie, waterstof, klimaatadaptatie, participatie, mobiliteit, cultuur en voedsel. Daarbij hebben we ervaring in verschillende Europese regelingen en staan we bekend als een betrouwbare Europese partner.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
**Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing**

Paragraaf 2
Klimaat

In 2026 werken we actief aan Europese projectverwerving en blijven we ons eigen netwerk uitbreiden op basis van de prioriteiten uit het coalitieakkoord. We richten ons o.a. op projectontwikkeling binnen de thema's klimaatadaptatie, energietransitie en werkgelegenheid. We blijven actief als één van de 100 steden die met de 'Missie 2030: 100 klimaatneutrale en Slimme Steden' in de Europese Unie toonaangevend zijn op het gebied van klimaatmitigatie. We onderzoeken in 2026 of we ons lidmaatschap van een aantal Europese netwerken gaan uitbreiden rondom circulariteit.

We volgen de ontwikkelingen rondom het Europese Meerjarig Financieel Kader en de betekenis voor de toekomstige Europese fondsen. Waar mogelijk leveren we input in dit proces. Ook ontwikkelen we onze expertise in het voeren van Europese samenwerkingsprojecten.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

Financiële toelichting

<i>(bedragen x € 1 duizend, incl. reservemutaties)</i>	Rekening 2024	Actuele begroting 2025	Primitieve begroting 2026
Baten	1.032.027	1.005.140	1.023.878
Lasten	281.522	279.392	241.525
Totaal Programma 4 Dienstverlening en Bestuur	750.505	725.749	782.352

Intensiveringen 2026

(bedragen x € 1 duizend)

Sterk Hoogkerk	450
Nominale compensatie voor personeel Sport050	-297
Vervanging SW personeel	58
Uitvoering plan van aanpak diversiteit	205
Meerkosten aanbesteding koffieautomaten	100
Meerkosten nieuw financieel systeem	267
Overhead van intensiveringen met formatie uitbreiding (trap op)	1.150
Verduurzaming maatschappelijk vastgoed (SIA)	1.195
Totaal programma Dienstverlening en Bestuur	3.128

Paragraaf 1

Wijkontwikkeling en wijkvernieuwing

Programma 1 Economie en Ruimte

Programma 2 Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3 Vitaal en Sociaal

Programma 4 Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1 Wijkontwikkeling en wijkvernieuwing

Paragraaf 2 Klimaat

Wijkontwikkeling en wijkvernieuwing zijn de aanjagers van het gebiedsgericht werken in de gemeente Groningen. Dit doen we dichtbij én samen met bewoners, ondernemers, instellingen en andere partners. We zetten in op de ontwikkeling van onze wijken en dorpen. Voor de noordelijke wijken en de Wijert hebben we extra aandacht.

Wijkontwikkeling

We werken slagvaardig in onze wijken en dorpen. Dat doen we met integrale gebiedsagenda's voor de zeven gebieden. Deze agenda's geven inzicht in de belangrijkste opgaven. Op basis daarvan bepalen we waar we mee aan de slag gaan. We willen de ongelijkheid tussen wijken en dorpen verkleinen. Daarom vertalen we de opgaven naar concrete doelen en resultaten per gebied en per wijkvernieuwingswijk. Deze zijn vastgelegd voor de periode 2024–2027 en voeren we in 2026 verder uit.

Wijkvernieuwing

De wijken Vinkhuizen, Paddepoel, Selwerd, De Hoogte, Indische buurt, Beijum, Lewenborg en De Wijert zijn prachtige wijken waar inwoners met veel plezier wonen en leven. Toch wonen er in verhouding ook veel bewoners met minder kansen. Onze visie is dat gemengde wijken de basis vormen voor een gezonde, ongedeelde stad. Daarom werken we onverminderd door aan onze wijkvernieuwing.

Onze aanpak Wijkvernieuwing op z'n Gronings omvat fysieke, sociale en veiligheidsinterventies, met een focus op het verbeteren van wonen en de woonomgeving (inclusief verduurzaming).

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Groningen-Noord (NPLV)

Samen met bewoners, woningcorporaties, politie, welzijn, werkgevers, onderwijs, kinderopvang en het Rijk vormen we de *Maatschappelijke Coalitie* voor Groningen-Noord. Dit doen we binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (looptijd 15–20 jaar). Het programma maakt structurele, domeinoverstijgende samenwerking mogelijk, zodat we aan betere oplossingen werken voor de stapeling van problematiek in deze wijken. Het uitvoeringsprogramma NPLV Groningen-Noord (2024–2027) beschrijft de interventies tot 2027 en het door het Rijk beschikbaar gestelde budget.

Met de komst van de Maatschappelijke Coalitie en de programmadirecteur hebben we de doelen voor onze wijkvernieuwingsaanpak aangescherpt. We richten ons op vijf thema's: wonen, werken, leren, veilig zijn en meedoen. In 2026 concretiseren we hoe we in coalitieverband samenwerken, zodat deze samenwerking de bestaande inzet versterkt. Tegelijkertijd zetten we gezamenlijke projecten in gang, zoals de AanDeBak-garantie.

Zeggenschap en wijk- en dorpsdemocratie

In het kader van gebiedsgericht werken (wijkontwikkeling) vinden het belangrijk dat inwoners meer zeggenschap krijgen. Daarom zorgen we als gemeente voor goede participatie. Ook landelijke wetten vragen dat van ons, zoals de Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau. Het nieuwe beleid geeft een impuls aan de doorontwikkeling van participatie. Het heeft veel impact op onze werkwijze en processen. We brengen in kaart wat daarvoor nodig is en hoe en wanneer we dit gaan realiseren in 2026 en verder.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkontwikkeling en
wijkvernieuwing

Paragraaf 2
Klimaat

Het klimaat verandert door de toename van broeikasgassen in de lucht. De gevolgen van klimaatverandering zijn steeds meer zichtbaar. Als gemeente dragen we bij door de uitstoot van broeikasgassen (voornamelijk CO2) zoveel mogelijk te verminderen (klimaatmitigatie) en door onze leefomgeving voor te bereiden op de veranderingen (klimaatadaptatie).

Klimaatmitigatie

Met het vaststellen van de herijking van de routekaart Groningen CO₂ neutraal laten we zien dat we maximaal blijven inzetten op CO₂ neutraliteit. We zijn en blijven ambitieuzer dan het Rijk. We willen onze verantwoordelijkheid nemen en niet wachten op anderen.

Met ingang van 1 januari 2026 treedt het wetsvoorstel Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie in werking. Dit houdt in dat het omgevingsprogramma Warmte een verplicht onderdeel wordt van de omgevingswet. We gaan verder met de isolatieaanpak in de gebouwde omgeving onder andere met behulp van Nij Begun maatregel 29 en het warmtenet van Warmtestad wordt verder uitgebreid. In de ‘Routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035 (2025)’ stellen we dat in 2035 950 MWp aan zonnestroomvermogen geïnstalleerd is. Daarom actualiseren we in 2026 het beleid voor zon op dak en zonnepanelen. We gaan verder met de ontwikkeling van

het zonnepark Meerstad-Noord en we gaan samen met MDEC de ontwikkeling van windmolens Roodehaan verder uitwerken.

Klimaatadaptatie

Om in 2050 klimaatbestendig te zijn moeten we wateroverlast voorkomen, hittestress voorkomen en verminderen, de ruimtelijke kwaliteit verbeteren en vergroenen om de schade door droogte en extreem weer te beperken en kwetsbare groepen extra te beschermen.

Om te komen tot een klimaatbestendige gemeente in 2050, hanteren we in 2026 de volgende strategie:

- We richten ons op de aanpak van fysieke integrale maatregelen; denk hierbij aan de herinrichting van urgente hitte- en wateroverlast locaties zoals het Damsterplein en in Vinkhuizen.
- We werken samen met o.a. onze inwoners (via Steenbreek, de wijkklimaatambassadeurs en bij het opstellen van wijkadaptatieplannen), ondernemers (wijkwinkelcentra, bedrijventerreinen etc.), onderwijs, woningbouwcorporaties, instellingen en overige stakeholders.
- We stimuleren onderwijsinstellingen, woningbouwcorporaties, inwoners en bedrijven etc. om hun buitenruimte klimaatadaptatiever in te richten door middel van subsidies.

- We starten met het reguleren van groen en boomkroonbedekking in projecten door middel van groennormen.
- We geven als gemeente zelf het goede voorbeeld.

Financieel perspectief

In de voorjaarsbrief hebben we aangegeven vast te houden aan datgene wat ons drijft: we bieden mensen perspectief, verkleinen ongelijkheid en bereiden onze gemeente en regio voor op een duurzame toekomst. Dit doen we in een tijd dat de financiële ruimte voor gemeenten onder druk staat door een hoge Rijkskorting vanaf 2026 en financiële onzekerheid in de jaren daarna.

In de ontwerpbegroting 2026 blijven we inzetten op het verkleinen van ongelijkheid, het bieden van zorgverlening aan mensen die het nodig hebben en het vergroten van de veiligheid. Hiervoor investeren we onder andere in de gele loper en veilig uitgaan en de borging van de pandenbrigade. We stellen extra middelen beschikbaar voor kinderopvang, studietoelage, WMO en jeugdzorg. Ook continueren we het werkprogramma, bieden we extra ondersteuning met de route arbeid+ en zetten we de opvang van ongedocumenteerden voort.

Daarnaast blijven we investeren in voorzieningen die van groot belang zijn voor de gemeente en de regio. Dit gaat onder andere om investeringen in een nieuw sportcentrum op Karding, gebiedsontwikkelingen, de uitbreiding en verbetering van breedtesportvoorzieningen, de verduurzaming en modernisering van maatschappelijk vastgoed en de energietransitie via warmtenetten en de aanleg van zonnepark Meerstad Noord.

Met keuzes in de ontwerpbegroting sluiten we aan bij de wens van de raad om door te gaan met ongelijk investeren op gebieden als armoedebestrijding, wijkvernieuwing en werkondersteuning en hierbij niet te wachten op oplossingen uit Den Haag (motie 41 voorjaarsdebat, Ga door met ongelijk investeren).

Financiële strategie

De financiële ruimte voor gemeenten staat onder druk. Dit komt hoofdzakelijk door de korting op het gemeentefonds vanaf 2026. Voor Groningen gaat het om circa 27 miljoen euro per jaar. Daarnaast blijft er veel onzekerheid bestaan over jeugdzorg. Het Rijk heeft de taakstelling voor gemeenten in 2026 en 2027 verlaagd, maar vanaf 2028 juist fors verhoogd naar 23,1 miljoen euro. Dit is bijna een kwart van het budget voor de jeugdzorg.

In de financiële strategie in de voorjaarsbrief 2025 hebben we, gezien de financiële onzekerheid en de grote opgaven, gezegd dat het niet realistisch is voor alle jaren een structureel sluitende meerjarenbegroting op te stellen. Hiervoor zijn (ingrijpende) bezuinigingsmaatregelen nodig, die op een later moment mogelijk niet nodig blijken te zijn. In de voorjaarsbrief hebben we daarom aangegeven dat we voor de begroting 2026 koersen op een structureel sluitende jaarschijf 2026 en 2027 en na 2027 het structurele tekort zo beperkt mogelijk proberen te houden.

In de ontwerpbegroting 2026 presenteren we een iets beter financieel perspectief. Ook voor 2028 is nog sprake van een sluitende jaarschijf. Vanaf 2029 verwachten we een tekort.

De financiële strategie zoals opgenomen in de voorjaarsbrief 2025 hebben we als uitgangspunt gehanteerd bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2026:

- Bijna onontkoombare knelpunten hebben we (zoveel mogelijk) overgenomen.
- Voor de strategische investeringsagenda hebben we een realistische inschatting gemaakt van de benodigde financiële reservering voor de projecten die op korte termijn gaan spelen.
- Een tekort door de bijna onontkoombare knelpunten en de financiële reservering voor de SIA vangen we op met bezuinigingsmaatregelen die relatief makkelijk en op korte termijn zijn over te nemen.
- Voor overige knelpunten en opgaven is structureel geen ruimte. We hebben gekeken of deze knelpunten binnen beschikbare (externe) middelen opgevangen kunnen worden. Als dit niet mogelijk was, hebben we beoordeeld of deze knelpunten incidenteel opgelost kunnen worden.
- We beperken de inzet van incidentele middelen voor structurele taken.

Financieel perspectief 2026-2031

Onze bestuurlijke afwegingen bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2026 hebben geleid tot het volgende financiële perspectief voor de ontwerpbegroting 2026, waarbij de uitkomsten van de septembercirculaire zoals gebruikelijk nog niet zijn verwerkt.

Meerjarenbegroting (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Actueel meerjarenbeeld	20.845	21.719	12.184	7.919	-1.190	-1.190
Bijna onontkoombare knelpunten begroting 2026	-11.232	-15.604	-13.321	-13.714	-13.133	-13.133
Overige knelpunten begroting 2026	-15.641	-12.824	-5.961	-5.411	-2.989	-2.989
Strategische investeringsagenda	628	2.901	2.394	1.403	3.073	-2.807
Tussenstand meerjarenbegroting 2026-2031	-5.400	-3.809	-4.70	-9.803	-14.239	-20.119
Dekkingsbronnen						
Korte termijn maatregelen reële begroting 2026	5.728	5.726	6.307	6.336	6.336	6.336
Financieel perspectief 2026-2031	328	1.917	1.603	-3.467	-7.903	-13.783

In de ontwerpbegroting 2026 pakken we de maatschappelijke opgaven zo goed mogelijk op. Door de beperkte financiële ruimte, kunnen we niet alle knelpunten structureel oplossen. In het overzicht maken we onderscheid tussen de bijna onontkoombare en overige knelpunten. Zoals opgenomen in de financiële strategie nemen we de bijna onontkoombare knelpunten zoveel mogelijk over in de ontwerpbegroting. Hiervoor stellen we (veelal) structurele middelen beschikbaar.

De overige knelpunten vangen we zoveel mogelijk op met bestaande of externe middelen. Als dit niet mogelijk en/of wenselijk is stellen we extra incidentele middelen beschikbaar. En in een aantal gevallen hebben we structurele middelen beschikbaar gesteld. Dit geldt bijvoorbeeld voor zwembad de Blinkerd, de aanpak Damsterplein en het emissieloos wagenpark.

In de toelichting op de intensiveringen in de ontwerpbegroting 2026 laten we zien voor welke knelpunten we middelen beschikbaar stellen.

Elk jaar actualiseren we de strategische investeringsagenda en kijken we wat nodig is. In de begroting 2025 hebben we al een structurele financiële reservering voor de strategische investeringsagenda opgenomen. Voor de ontwerpbegroting 2026 hebben we deze financiële reservering geactualiseerd. In bovenstaand financieel perspectief is de wijziging in de financiële reservering ten opzichte van de begroting 2025 opgenomen. In de eerste jaren kan de reservering iets omlaag. Vanaf 2031 verwachten we dat een aanvulling van de financiële reservering nodig is. Met deze structurele financiële reservering kunnen we de jaarlijkse kosten dekken van de strategische investeringsprojecten die op kortere termijn voor een realisatiebesluit aan de raad worden voorgelegd. Voor uitvoering van de volledige strategische investeringsagenda is een veel grotere aanvulling nodig.

Om een sluitende begroting 2026 te presenteren zetten we een aantal bezuinigingsmaatregelen in. Voor de korte termijn kunnen we nog volstaan met een aantal relatief makkelijke maatregelen. Als de korting van het Rijk blijft staan, zijn vanaf 2029 verdergaande maatregelen nodig.

Met bovenstaand financieel perspectief presenteren we voor de jaren 2026 tot en met 2028 een sluitende begroting. Vanaf 2029 ontstaat een tekort dat in de daarop volgende jaren oploopt. In het vervolg van deze begroting in 't kort gaan we nader in op de verschillende onderdelen van het financieel perspectief.

Opgaven ontwerp begroting 2026

Gezien de financiële onzekerheid en de grote maatschappelijke opgaven, ligt de focus de komende tijd op het komen tot een reële meerjarenbegroting waarbij we scherp moeten kijken welke opgaven we kunnen oppakken. We richten we ons op het oplossen van de bijna onontkoombare knelpunten. De overige knelpunten lossen we zoveel mogelijk met beschikbare middelen of incidenteel op. Maar soms kan dit niet en stellen we structurele middelen beschikbaar. Hiermee vergroten we wel het structurele tekort vanaf 2029. Met de gemaakte keuzes in de ontwerpbegroting 2026, sluiten we aan bij de in de voorjaarsbrief geformuleerde financiële strategie.

In onderstaand overzicht staat welke middelen we beschikbaar stellen in de ontwerpbegroting 2026.

Opgaven en knelpunten ontwerpbegroting 2026 (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Bijna onontkoombare knelpunten	-11.232	-15.604	-13.321	-13.714	-13.133	-13.133
Overige opgaven en knelpunten	-15.641	-12.824	-5.961	-5.411	-2.989	-2.989
Totaal opgaven	-26.873	-28.428	-19.282	-19.125	-16.122	-16.122

Bijna onontkoombare knelpunten

In de voorjaarsbrief hebben we u al geïnformeerd over de bijna onontkoombare knelpunten. Voor de bijna onontkoombare knelpunten stellen we extra middelen beschikbaar in de ontwerpbegroting 2026. Deze knelpunten tellen op tot ruim 11 miljoen euro in 2026 tot ruim 13 miljoen euro structureel vanaf 2028. De grootste knelpunten doen zich voor bij de jeugdzorg en WMO en tekorten bij de wet studietoelage, de wet kinderopvang en de hoge instroom statushouders.

Overige opgaven en knelpunten

Bij de overige knelpunten hebben we gekeken naar mogelijkheden voor dekking binnen bestaande budgetten of met externe middelen. We kunnen bijvoorbeeld twee knelpunten (toezichthouder BAG en cofinanciering Volkshuisvestingfonds) oplossen met vrijval die ontstaat door een verlaging van de bijdrage aan de Regio Groningen Assen. Ook dekken we de organisatiekosten voor het Energiebedrijf en Sport050 binnen beschikbare middelen.

De overige knelpunten lossen we zoveel mogelijk incidenteel op, binnen de beschikbare ruimte die het financieel perspectief biedt. Hiermee beperken we het structurele tekort na 2028. Maar we lopen hier wel een risico dat opgaven op een later moment weer terugkomen. In enkele uitzonderingsgevallen stellen we structureel middelen beschikbaar.

Bij de beoordeling voor welke overige knelpunten we extra middelen beschikbaar willen stellen, hebben we gekeken naar knelpunten die gerelateerd zijn aan de afspraken uit het coalitieakkoord of knelpunten waarover raad en college eerder hebben uitgesproken deze erg belangrijk te vinden.

Dit gaat bijvoorbeeld om het doorzetten van de pandenbrigade, de inzet op armoede, passende woon-zorg oplossingen, veiligheid (gele loper en veilig uitgaan) en de opvang van ongedocumenteerden.

Daarnaast stellen we middelen beschikbaar voor een aantal knelpunten die anders niet kunnen worden opgevangen. Dit gaat bijvoorbeeld om knelpunten bij het accommodatiebeleid, Veilig Thuis / JN noord en de meerkosten en een nieuw financieel systeem.

In de ontwerpbegroting 2026 staat in het hoofdstuk Financiële positie bij het onderdeel Financieel meerjarenbeeld een toelichting op alle knelpunten.

Strategische investeringsagenda

We hebben de komende jaren een grote investeringsopgave in gebiedsontwikkeling, cultuur- en sportvoorzieningen, energietransitie en vervanging & verduurzaming. Deze projecten zijn essentieel voor het op peil houden van het voorzieningenniveau in stad en regio. In 2025 en 2026 zetten we belangrijke stappen bij onder andere het nieuwe Muziekcentrum, het Museum aan de A, Kardinges, het masterplan sportvoorzieningen, de gebiedsontwikkelingen Meerstad en Stationsgebied en het zonnepark Meerstad Noord.

De grote investeringsopgave en het onzekere perspectief in de komende jaren was aanleiding voor het opstellen van de strategische investeringsagenda (SIA). De strategische investeringsagenda helpt ons om de komende jaren slim en verantwoord te investeren. Met de strategische investeringsagenda kunnen we alle projecten periodiek en in samenhang beschouwen om zo een goede afweging te kunnen maken. Hiermee krijgen we vroegtijdig zicht op de (financiële) effecten van de investeringsprojecten, zodat we tijdig en integraal kunnen bespreken welke projecten we kunnen starten en ook kunnen realiseren.

De daadwerkelijke uitvoering van de strategische investeringsprojecten is afhankelijk van veel factoren. De onzekerheid over omvang en fasering van de investeringen is groot. Daarom actualiseren we de strategische investeringsagenda elk jaar. Hierdoor krijgen we steeds meer grip op de ramingen. De consequenties voor de begroting bepalen we elk jaar door onderscheid te maken tussen investeringsprojecten die de begroting raken (en waarvoor in de begroting middelen gereserveerd moeten worden) en projecten waarvan op langere termijn middelen beschikbaar moeten komen.

Voor de projecten die de begroting 2026 raken nemen we een financiële reservering op in de begroting. Dit betreft alleen nog maar een financiële reservering. Voor diverse projecten moeten nog keuzes worden gemaakt. De definitieve keuzes worden uiteindelijk bij een realisatiebesluit per project aan de raad voorgelegd. Op dat moment worden ook de benodigde middelen vanuit de financiële reservering overgeheveld naar het project.

In de begroting 2025 hebben we voor het eerst een financiële reservering voor de SIA opgenomen. Deze reservering is lang niet genoeg voor de uitvoering van de hele strategische investeringsagenda, maar dient ter dekking van de projecten die op korte termijn gaan lopen. Voor de begroting 2026 hebben we de strategische investeringsagenda geactualiseerd en hebben we een nieuwe raming gemaakt van de financiële reservering voor de projecten die op korte termijn gaan lopen. Deze reservering komt in de plaats van de reservering die is opgenomen in de begroting 2025.

De projecten die zijn meegenomen in de financiële reservering zijn: Nieuw muziekcentrum, Martiniplaza, Museum aan de A, Verduurzaming maatschappelijk vastgoed, Warmtenet, Zonnepark Meerstad Noord, Masterplan sportvoorzieningen, Gemeentelijk ontwikkelbedrijf, Meerjarenvervangingsplan openbare ruimte, Wijkposten Stadsbeheer en de gebiedsontwikkelingen Kardinges (en nieuw sportcentrum), Stationsgebied en Meerstad.

In een bijlage bij de ontwerpbegroting 2026 geven we een toelichting op deze projecten. Daarnaast hebben we een inschatting gemaakt van het effect van een hogere marktrente op de jaarlijkse kosten.

Het verloop van de financiële reservering voor de strategische investeringsagenda is als volgt:

Strategische investeringsagenda (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Structurele lasten SIA projecten	-3.872	-6.099	-10.384	-15.575	-22.105	-27.185
Rentebuffer	-500	-1.000	-1.900	-2.700	-3.500	-.300
Financiële reservering SIA	-4.372	-7.099	-12.284	-18.275	-25.605	-31.485

Deze structurele reservering loopt van 4,4 miljoen euro in 2026 tot 31,5 miljoen in 2031. Op basis van de huidige inzichten is de financiële reservering tot en met 2030 iets lager dan in de begroting 2025. Daarna neemt de financiële reservering juist toe ten opzichte van de begroting 2025.

Met de financiële reservering kunnen alleen de strategische investeringsprojecten worden gedekt die op kortere termijn gaan lopen. De kosten voor de middellange en langere termijn worden betrokken bij volgende begrotingen. Voor de langere termijn na 2031 is een verdere aanvulling van de financiële reservering nodig.

Bij een aantal strategische investeringsprojecten is sprake van een incidentele opgave. Het gaat (op dit moment) om de gebiedsontwikkelingen Kardinges, Stationsgebied en Meerstad en de projecten Verduurzaming maatschappelijk vastgoed en Zonnepark Meerstad Noord.

Voor de dekking van de incidentele opgave bij strategische investeringsprojecten kijken we eerst naar de reserve sparen voor de toekomst. Op basis van de huidige inschatting kan de incidentele opgave niet geheel worden opgevangen met de middelen in de reserve sparen voor de toekomst.

We verwachten niet dat de incidentele opgave zich in deze omvang en in dit tempo gaat voordoen. Daarbij kijken we ook naar mogelijkheden om de incidentele opgaven te verlagen. Ondanks de onzekerheid over de omvang van de incidentele opgaven vullen we de reserve sparen voor de toekomst aan met 6,6 miljoen euro. We gebruiken hiervoor een deel van het besteedbaar rekeningresultaat 2024.

Proces reële begroting

Zoals al aangegeven staat de financiële ruimte voor gemeenten onder druk door een hoge korting van het Rijk op het gemeentefonds vanaf 2026 en financiële onzekerheid over de jaren daarna. We moeten ons voorbereiden op de situatie dat het Rijk de korting op gemeenten niet terugdraait. We blijven daarbij inzetten op 3 sporen: 1. De discussie met het Rijk over taken en middelen in balans. 2. Het verhogen van inkomsten. 3. Het bezuinigen op taken.

Het afgelopen jaar zijn er gesprekken gevoerd met het Rijk over het in balans brengen van taken en middelen voor gemeenten. In de voorjaarsnota van het Rijk werd duidelijk dat de korting op het gemeentefonds grotendeels overeind blijft en geeft het Rijk aan hoe om te gaan met de adviezen van de deskundigencommissie jeugdzorg. In het onderdeel over de ontwikkelingen Rijksfinanciën gaan we hier nader op in.

In april 2025 bent u geïnformeerd over het proces reële begroting, waarbij we de mogelijke bezuinigingsmaatregelen in kaart brengen. Deze maatregelen kunnen worden ingezet als de financiële situatie van de gemeente dit noodzakelijk maakt. Bij elke begroting bekijken we of de inzet van bezuinigingsmaatregelen nodig is.

In de financiële strategie voor de begroting 2026 hebben we opgenomen dat we een tekort dat ontstaat door de bijna onontkoombare knelpunten en de financiële reservering voor de SIA zoveel mogelijk opvangen met bezuinigingsmaatregelen die relatief makkelijk en op korte termijn zijn over te nemen. In de ontwerpbegroting 2026 hebben we de volgende bezuinigingsmaatregelen opgenomen:

Korte termijn bezuinigingsmaatregelen ontwerpbegroting 2026 (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Afromen baten reclaimedragend straatmeubilair	350	350	350	350	350	350
Bijdrage regio Groningen Assen			550	550	550	550
Verhogen begrote opbrengst parkeerbedrijf	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Hogere opbrengst precariobelasting	150	150	150	150	150	150
Voordeel bijstandsuitkeringen (BUIG)	1.287	1.285	1.316	1.345	1.345	1.345
Lagere kosten leerlingenvervoer	426	426	426	426	426	426
Lagere kosten brandverzekering	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Verlagen post onvoorzien	100	100	100	100	100	100
Regeling vermindering werkweek oudere werknemers	1.285	1.285	1.285	1.285	1.285	1.285
Stedenbanden	130	130	130	130	130	130
Totaal korte termijn bezuinigingsmaatregelen	5.728	5.726	6.307	6.336	6.336	6.336

Met deze structurele maatregelen zijn we in staat om voor de jaren 2026 tot en met 2028 een sluitende begroting te presenteren. Een toelichting op deze maatregelen is opgenomen in de ontwerpbegroting 2026.

Vanaf 2029 verwachten we een structureel tekort. Hierbij kunnen de resterende bezuinigingsmogelijkheden uit het proces reële begroting worden betrokken. Gezien de onzekerheid over rijksmiddelen na 2027 nemen we hierover nu nog geen besluit.

Weerstandsvermogen

Bij de uitvoering van de gemeentelijke taken en investeringsprojecten lopen we risico's. Het weerstandsvermogen moet ons in staat stellen om het effect van risico's op te kunnen vangen, zonder dat we direct moeten ingrijpen in de lopende begroting, bijvoorbeeld door activiteiten of projecten stop te moeten zetten.

De grootste risico's van de gemeente zitten bij de grondexploitaties en de zorgkosten. Bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2026 is het weerstandsvermogen geactualiseerd voor de jaren 2026-2029. Dit geeft het volgende beeld:

Weerstandsvermogen	2026	2027	2028	2029
Ratio weerstandsvermogen ontwerpbegroting 2026	161%	157%	132%	132%
Ratio weerstandsvermogen gemeenterekening 2024	166%	157%	121%	
Streefwaarde	100%	100%	100%	100%

Aandeel reserves ontwerpbegroting 2026	103%	100%	84%	85%
Aandeel reserves gemeenterekening 2024	104%	99%	76%	
Streefwaarde	50%	50%	50%	50%

In 2028 neemt het weerstandsvermogen af door een hoger risico bij de jeugdzorg als gevolg van de taakstelling uit de hervormingsagenda (zie ook toelichting in onderdeel Rijksfinanciën). In 2026 en 2027 heeft het Rijk de taakstelling verlaagd, maar vanaf 2028 sterk verhoogd. Voor de gemeente Groningen leidt dit tot een taakstelling van 23,1 miljoen euro vanaf 2028. Vooralsnog schatten we in, dat we een groot risico lopen dat deze taakstelling niet (volledig) kan worden gerealiseerd.

Met de huidige inschatting van de risico's en reserves zitten we de komende jaren boven de streefwaarden. We bereiden ons hiermee voor op de toekomst. Dit biedt enerzijds flexibiliteit om tegenvallers op te kunnen vangen. Anderzijds houden we op dit moment nog geen rekening met de strategische investeringsagenda. Door de uitvoering van projecten uit de strategische investeringsagenda zal het risicoprofiel sterk gaan toenemen. Bij een realisatiebesluit van een investeringsproject en de daadwerkelijke uitvoering ervan, neemt het gemeentelijk risico toe. De start van nieuwe projecten verhoogt dus het gemeentelijk risico en verslechtert de ratio's van het weerstandsvermogen.

Kengetallen

De financiële kengetallen geven ook een beeld van hoe de gemeente er financieel voor staat. De ontwikkeling van de kengetallen laat een lichte verbetering van de financiële conditie zien, bijvoorbeeld bij de solvabiliteit. De solvabiliteit geeft het aandeel van het eigen vermogen weer. Op basis van de ramingen in de meerjarenbegroting neemt de solvabiliteit de komende jaren iets toe.

Daarnaast is de komende jaren sprake van een positieve structurele exploitatieruimte. Dit laat zien dat we in staat zijn de structurele lasten te dekken met structurele inkomsten.

Tot slot blijkt uit de belastingcapaciteit dat onze woonlasten minder zijn gestegen dan het landelijk gemiddelde. Dit leidt tot een lager kengetal voor de belastingdruk in vergelijking met voorgaande jaren.

Bijlage: Ontwikkeling Rijksfinanciën

Korting gemeentefonds

In de voorjaarsnota van het Rijk heeft het Rijk aangegeven de korting op het gemeentefonds vanaf 2026 grotendeels overleidend te houden. De landelijke korting wordt met 400 miljoen euro verlaagd tot bijna 2 miljard euro. Voor Groningen resteert een korting van 27 miljoen euro vanaf 2026. Deze korting is verwerkt in het financieel perspectief.

Herverdeling gemeentefonds

In 2022 is besloten tot een nieuwe verdeling van het gemeentefonds. In het nieuwe verdeelmodel is Groningen een voordeelgemeente. De herverdeel-effecten worden gefaseerd verrekend met gemeenten op basis van een ingroepad met een bedrag per inwoner. Een klein deel van het voordeel ontvangen we in de jaren 2023-2025. Hier houden we al rekening mee in het financieel perspectief. Het voordeel voor Groningen was echter veel groter. In 2027 wordt een volgende stap gezet in het ingroepad naar de nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Hoe het ingroepad een vervolg krijgt is nog niet duidelijk. Dit is onder andere afhankelijk van nader onderzoek. In ons financieel perspectief houden we nog geen rekening met een vervolg van het ingroepad in 2027 en verder.

Middelen voor jeugdzorg

Eind januari 2025 heeft de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd advies gegeven over de voortgang van maatregelen uit de hervormingsagenda jeugd. Het advies heeft betrekking op de besparingen uit de Hervormingsagenda en de uitgavenontwikkeling in de jeugdzorg. Het rijk heeft de adviezen niet volledig overgenomen.

Gemeenten ontvangen incidenteel compensatie van de helft van de tekorten in de jeugdzorg over 2023 en 2024. Ook wordt in 2026 en 2027 de taakstelling op de hervormingsagenda jeugd voor gemeenten tijdelijk verlaagd. Daarmee wordt het risico voor gemeenten in 2026 en 2027 lager. Maar gemeenten ontvangen nog te weinig middelen om een reële volumegroei op te kunnen vangen. We reserveren de compensatie over 2023 en 2024 voor volumegroei in de komende jaren, het opvangen van de opgelegde taakstellingen en voor toekomstige uitgaven gericht op het verminderen van jeugdzorgkosten. Dit sluit aan bij het advies van de deskundigencommissie en het begrotingsadvies van de VNG.

Vanaf 2025 ontvangen we structureel extra geld gebaseerd op het landelijke tekort 2024, waarbij dit tekort gelijk wordt verdeeld over Rijk en gemeenten. Voor Groningen gaat het om 6,7 miljoen euro structureel. Deze maatregelen (de compensatie over 2023 en 2024, het verlagen van de taakstelling in 2026 en 2027 en de structurele aanvulling) zijn in lijn met het advies van de deskundigencommissie. De maatregelen zijn verwerkt in het financieel perspectief.

Echter per saldo ontvangen we nog veel te weinig en moeten we de komende jaren extra structurele middelen beschikbaar stellen om het tekort op de jeugdzorg te dekken. Bovendien ontvangen we onvoldoende compensatie voor de toenemende kosten van de jeugdzorg in de komende jaren. Daarnaast blijft de taakstelling voor 2028 en verder staan en verhoogt het Rijk de taakstelling zelf fors naar 23,1 miljoen euro vanaf 2028. Dit is niet in lijn met het advies van de Deskundigencommissie.

In het eerste kwartaal van 2027 kijkt de Deskundigencommissie opnieuw naar de uitgavenontwikkeling en hoe om te gaan met afwijkingen. Besluitvorming hierover door het Rijk loopt mee met de voorjaarsbesluitvorming in 2027. Gemeenten blijven de komende jaren dus in onzekerheid over de budgetten voor de jeugdzorg.

Septembercirculaire / budget BUIG

De septembercirculaire en het voorlopig budget BUIG komen te laat beschikbaar om nog mee te nemen in de ontwerpbegroting. Deze worden wel bekend voordat de ontwerpbegroting aan de raad wordt gestuurd. De raad wordt hier afzonderlijk over geïnformeerd. Op basis van de eerste signalen over de septembercirculaire verwachten we een structureel nadeel. Het structurele effect van septembercirculaire en het voorlopig budget BUIG wordt betrokken bij de begroting 2027.